

predikati i čovječanstva i božanstva, ali Bogu — Riječi s a m o božanstva, a čovjeku Isusu s a m o čovječanstva. Crkva naprotiv uči, da se o Riječi, tijelom (čovjekom) postaloj, mogu upotrebljavati predikati čovječanstva, a o čovjeku Isusu također predikati božanskih svojstava. I obzirom na izraze bogorodica i Kristorodica izlaže Jugie na tanko misao Nestorijevu, pak je ispo-ređuje s dogmatskom naukom crkve. Njegov konačni sud glasi: „Knjiga Heraklidova ne ostavlja nas ni najmanje u sumnji, da je hereziarha tvrdio, e su u Isusu Kristu dvije hipostaze i dvije osobe...“ „Knjiga Heraklidova potvrđuje ispravnost Cirilovog shvaćanja..“ (Kod Pescha: Zur neueren Literatur über Nestorius str. 24.).

Isticala se u toj novijoj literaturi mnogo blaga narav i patnička ćud Nestorijeva naprama agresivnosti i, na neki način, grubosti Cirilovoj. Ljudski momenti su iznašani, pa se psihološkom analizom htjelo umjetno prikrivati pravo stanje stvari i skretati pozornost s glavne točke. I ako to nije baš posvema historički vjerno, opet valja naglasiti, da crkva nije niti jednog radi osobnih manjkavih svojstava osudila, niti drugog radi protivnoga pohvalila. To su momenti, koji kod javnog crkvenog suda ne padaju u prvom redu na vagu. I ne može se reći, da je Nestorije osuđen tobože radi subjektivnih kakovih nekorektnosti, nego samo i jedino, jer je objavljenu nauku o jedinstvu osobe Isusa Krista zanijekao i taj svoj nazor svakojakim načinom u govoru i pismu nastojao zadržati. Taj sud crkve nije uzdrimala ni „Knjiga Heraklida damaškoga“, nego ga je samo još više utvrdila. To je rezultat novijeg raspravljanja o pitanju, da li je Nestorije na efeškom saboru god. 431. nepravедno osuđen. Opširnije o tom, kao i literaturu, što se na pitanje odnosi, vidi na n. mi. kod Chr. Pescha str. 29.

Dr. A. Živković.

Recenzije.

Utrum S. Thomas Aquinas sit Thomista. Disquisitio brevis ab Augustino Kraus, Theologiae et Philosophiae doctore, instituta. Graecii et Viennae

MCMXV. Sumptus Fecit „Styria“, editrix S. Sedis Apostolicae.

U predgovoru veli dr. Kraus, e mu se čini, da mu je slobodno ba-

viti se gornjim pitanjem i da tim protivnicima, po njemu zastupane sentencije, ne nanosi nikakove nepravde. A čini mu se, da mu se također ne može prigovoriti, da praznu mlati slamu, kad se spomenutom stvari bavi. Pa on ne će „solvere definitive quaestionem, elucidare definitive veritatem sed sententiam, quae vera mihi esse videtur, aliis tantum quantum argumenta valent, verisimilem reddere“. Ta dakako sentencija jest, kako na koncu ističe: „S. Thomam Aquinatem non esse Thomistam, in quantum hoc nomine veniunt defensores determinationis voluntatis praemotione physica.“

Da tu tezu dokaže, izlaže najprije na dvije stranice nekoliko navoda S. Thomae, koji bi po sudu tomističkom imali da vojuju za misao, da sv. Toma brani praedeterminationem physicam. Ona navodi mjesta, koja moliniste za sebe svojataju — nešto opirnije, i tumači ih ujedno u smislu molinističkog sustava. Dodajte tomu na jednoj stranici genuina S. Doctoris doctrina de influxu Dei in voluntatem humanam i na području odgovorom ad argumenta, t. j. poteškoće sa strane tomista — i gotovi ste.

Nema sumnje, da ova stvar nije pisana za širu publiku. Za to nam jamči njezin naslov. Pisana je valjda za interesirane krugove, dakle bogoslove, stručnjake. Ne će dr. Krausu dođuše nitko iz tih krugova osporavati slobode, da piše „de mente S. Thomae in re posita“, niti će jamačno protivnici ovog mnijenja, koje on zastupa držati, da im je kakova tijekom nanesena nepravda, ali će i jedni i drugi morati reći, da ovako pisati o jednom znanstvenom pitanju, kako dr. Kraus piše, znači samo „perpam agere“ i „tempus terrere“.

Ne velim, da treba o jednom pitanju, pa makar to bilo i gore spomenuto, pisati na daleko i široko, umarati sebe i one, koji radi svoje struke moraju da čitaju. Može se puno toga reći i na malo stranica. A baš ovdje imamo kod svih gotovo autora, koji ex professo pišu de gratia ne samo taknuto, nego i obrađeno pitanje de mente S. Thomae u ovoj stvari. Kod starijih autora imamo to i opširno s mnogo citata iz djela S.

Thomae za i proti. Kad dakle danas dr. Kraus piše o tom pitanju za stručne bogoslovne krugove, onda valja da nam, nešto rekne čega nemamo već, ako ne bolje, ali tako jamačno obrađenoga.

Toga spomenuta brošura ne čini niti pruženim materijalom, niti metodom. Ja ne znam, ni kome bih je preporučio, ni u koju svrhu.

Dr. A. Živković.

Dr. Georg Pfeilschifter: Religion und Religionen im Weltkrieg. Auf Grund des erreichbaren Tatsachenmaterials dargestellt. Freiburg im Breisgau 1915. Herdersche Verlagshandlung.

U glavnom su u ovoj knjizi nanižani pojavi za prvih mjeseci rata, iz onog doba, kad je na pogled prvih vlakova s ranjenicima to oduševljenje kod pučanstva dosizalo vrhunac. Barem je pisac te momente najviše isticao i ako veli, da je pratio događaje do konca mjeseca veljače.

Prvi je dio važniji i zanimiviji, a nosi naslov: Die Religion in ihrer Betätigung als religiöses Leben im Felde und zu Hause. O tom izvješćuje nabrajajući sve zaračene države osim Srbije i Crne Gore. Najbolji je dakako prikaz vjerskog gibanja i vjerskih pojava u Njemačkoj, jer je piscu materijal bio najviše pri ruci. Al je za čudo, zašto je prikaz o Austro-Ugarskoj onako mršav. Zar mu je teško bilo pokupiti podatke nešto iscrpljivije i opsežnije, nego što su uistinu ovdje nanizani? Pisac je profesor crkvene povjesti u Freiburgu i B., pak mu je jamačno poznato — a na str. 91. to ističe — da su u Austro-Ugarskoj monarhiji od cjelokupnog pučanstva 24% Nijemci, a 46% su Slaveni. Pa u tom prikazu o vjerskim pojavama za vrijeme rata među tim slavenskim austrijskim narodima — ni jedne riječi. Zar nijesu Slovenci i Hrvati, Česi i Poljaci samo katolici? A zar se za njih i njihova vjerska čuvstva ne zna i ne može znati? Ili ih oni nemaju, prama vani ne očituju? — Austro-Ugarsku ne sačinjavaju Tiroinci i Bečani, pa je već radi same stvari trebalo uzeti